

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehac nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

XXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

VITA S. PROSPERI A QVITANICI, EPISCO-
PI REGIENSIS, AVTHORE IOHANNE ANTO-
nio Flaminio Imolensi.

Iunij 25.
Cap. 1.

Matt. 19.

Res suas
pauperibus
clargitur.

EATVS Prosper Regiensis Episcopus, vir quidem mul-
tiplici doctrina & sanctitate insignis, ex qua vrbe quibus-
ve parentibus ortus fuerit, non satis compertum habemus.
Illud satis constat, Aquitanum fuisse: qui cum adhuc in pa-
tria esset, mira iecit futurę sanctitatis fundamenta, futurus
aliquando in Ecclesia Dei præfulgens longè lateq; lucer-
na. Cum autem sacrę scripturę assiduus ac diligens le-
ctor esset, ac frequenter Euangelistarum libros in manibus
haberet, diuinitus ei oblatu est locus ille, vbi Christus quę-
dam admonet, dicens: Si vis perfectus esse, vade, vende o-
mnia quę habes, & da pauperibus, & veni, sequere me. Igi-
tur diuini consilij non surdus aut segnis auditor, ad eam se ratus perfectionem vocari,
cœpit continuo, vt fidelis Domini sui dispensator bonorum, quę possidebat, inter pau-
peres Christi suas facultates distribuere: vt rerum terrenarum sarcina leuatus, expedi-
tus ac liber Christum se vocantem sequeretur, ac illi soli vacaret: seruis etiã & ancil-
lis libertate donatis, Romam se contulit, vt celebrem in toto orbe principum Aposto-
lorum adem videret. Romanam tunc Ecclesiam sanctissimam ac fundatissimam Ponti-
fex Leo primus administrabat: ad quem mox tanti viri aduentus fama est perlata: cu-
ius vidēdi miro desiderio tactus, non prius destitit, quàm illum in suum hospitium ar-
traxit. Quanta verò charitate illum susceperit, & quanto sit affectus gaudio, vbi se ta-
lẽ esse natũm hospitem vidit, dici nunquã posset: nec aliter quidem gauisus est, quàm
ex aduentu Pauli Petrum esse latatum legimus.

Cap. 2.

for. & Con-
stantinopo-
litana

Psal. 109.

Vir Regien-
sis Episcopus

Videbat enim inter cetera, quę suam latitiam cumulabant, magnum sibi tempore
maximè opportuno adiutorem à Deo missum, inualecente quotidie magis diuer-
sis in locis, præcipueque in Chalcedonensi vrbe, Nestoriana & Eutychna haresi,
quę vnã tantum in Christo naturam asserbat. Ad quam euertendam beatum Pro-
sperum cum multis alijs Romanę Ecclesię præfulgibus misit, qui secundum sanctio-
nem catholicę fidei, promulgatam in Synodo Nicena, sanctam Trinitatem asserue-
runt, & in Christo Deo vero, ante Luciferum ex patre genito, & homine simul in si-
ne seculorum de immaculata Virgine nato, duas esse naturas, certissimis approbatio-
nibus asserentes, antedictas hareses sustulerunt, atque earum authores Eutychn &
Nestorium iuxta chirographum, tunc ad Martianum Imperatorem missum vnã-
nimiter damnarunt. Cum autem, victus eiusdem Pontificis precibus aliquandiu i-
bidem commoratus esset, & missis ad diuersas ecclesias epistolis, multas hareses con-
triuisset, Pontifex supernè admonitus, Regiensis ecclesię valdè reluctantem, quod se
tanto imparem oneri diceret, præfecit. Cælesti autem beatus Prosper victus imperio,
ad ecclesiam sibi creditam iter ingressus est. Ad quam dum tenderet, iam Episco-
pus illius senio confectus, & graui morbo correptus, diem suum obierat. Ingenti igi-
tur mœrore ob amissum antistitem optimum ciuitas affecta est. Tunc sacerdos qui-
dam, vitę admodum probatę & omnibus venerabilis, calidus admonitus, omnem il-
lam tristitiam depulit, asserens nouum aduentare antistitem, à Deo electum, & ab-
eius Vicario ad regendam Regiensis ecclesiam ab vrbe Roma missum, & mox adfu-
turum. Quibus auditis, populus & Clerus omnem mœrorem deposuit, & miro cum
desiderio illius aduentum præstolabantur. Quotidie autem magis vulgata de sancti-
tate noui præfulis fama crescebat. Vbi verò factus est vrbi vicinior, in occursum il-
lius tota ciuitas effusa est, & cum incredibili gaudio sanctum antistitem suum lætis ac-
clamationibus suscepit. In episcopali deinde cathedra collocatus, vt iam populo suo
& commisso sibi gregi lucerna super candelabro esse inciperet, huiusmodi orationem
habuit:

Cap. 3.
Oratio eius
ad Regien-
ses.

Video, fratres charissimi, quantum meis imbecillibus humeris onus impositum sit.
Neque enim maior, quàm animarum, cura demandari cuiquam potest. Quod qui-
dem onus eo certè grauius est, quo qui regendi sunt, maiora & paucis concessa expe-
ctant. Iudicijs enim eiusmodi & concitatis suã opinionibus, respondere difficilimum
est.

est. Videre videor, quid expectetis, & quid de me vobis polliceamini. Quare dandam mihi enixè operam intelligo, ne quid à me pratermittatur, quod ad verum animarū pastorem pertineat. Verum quia scio, quanto fiat leuior sarcina, quam plurium colla sustentant, mecum hoc, si liij, onus diuidite, & sanctum onus partimini. Quod erit facile, si vestra salutis, si mandatorum Dei memores, mutuam charitatem amplexabimini, de qua, velut de vberissimo fonte, mirificè virtutes emanabūt, scilicet, humilitas, proximi dilectio, pax certa & animorum concordia: quibus quidem bonis si non carebitis, sicut carere vos minimè decet, nusquam à vobis Christus aberit, & prosperè vobis omnia cedere videbitis. Hoc erit, quod modò dixi, quodq; in primis opto, mecū onus diuidere. faciliora enim sic mihi & leuiora fient omnia. Nihil enim tam durum ac tam laboriosum regēti est, quàm in peruersa hominum incidere ingenia: quæ quo longiùs à recti semita abiērint, hoc difficiliùs à facinoribus & improbitate sua retrahuntur. Subditorum virtutes ac vitia, aut suauem, aut duram faciunt regentis administrationem. Vos quidem dilectissimi, populus Dei & oues pascuæ illius estis. Quare si tales eritis, quales vos maximè futuros spero & opto, cessura vobis & mihi feliciter omnia, presentè Deo, minimè dubito. Ut autem tales esse possitis, Deum vobis in rebus omnibus proponite, illum in primis colite, illum vt æquissimum dīctorum ac factorū omnium nostrorū iudicem reueremini, iustum retributorem, si recta sequamini: dīstrīctum iudicem, si mandatorum illius contemptores inueniemini. Hæc sunt, quæ in huius nostre curæ pastoralis primordijs vobis dicenda putauimus, quibus & benè currentes in cursu contineamus, & segniores, si qui sunt, ad eandem metam tāquam subditis calcaribus excitemus.

Hæc felicia fuere sanctæ administrationis illius initia, quibus qualē se populo suo pontificem præstiturus esset, & qualis commisso sibi gregi pastor futurus, sic factè declarauit. Sed & longè omnīū opinionem superauit, & expectatione illa, quæ peccatoribus hominū statim infederat, quoridie maior apparuit. Nihil studiosius querebat, nihil procurabat attentius, quàm quomodò populum suum Deo maximè placentem efficeret. Idcirco crebris illum declamationibus, quibus nihil facundius aut efficacius dici poterat, ad rectam viuendi normam incitabat, & in via Domini continebat: quæ tametsi gratia & lepore admirabili ob innatam illi facundiam condiebatur, & sanctæ scripturæ testimonijs refertæ erant, & mirificè proderant: maiorem tamen vim & auctoritatem illis probatissimi eius mores & vitæ sanctitas adferebat. Nihil enim dicebat, quod opere ipse non impleret, sciens parū vtilem esse doctrinā, quæ docētis vitam argueret. Erat illius pectus charitate ardēs, mitis p̄sentia, omnib. affabilis, tēperata in delinquentes seueritas, vt magis illos corripētis charitas moueret, quā verborū asperitas.

Quid referā, quantæ illi curæ egeni essent, qua pietate pupillos prosequeretur & viduas? Non sexus, non ordo, nō aetas erat in ciuitate, cuius tanquā omnīū pater curā non gereret: ac propterea frequenter populū in ecclesiā vocabat, ac salutaribus documentis instruebat, & quod audiebāt vt opere cōplerent, diligētē procurabat. Oculos in oēs, de corū salute sollicitus, intentos habebat, super gregē suū incessanter inuigilās, ne qua de sanctæ gremio Ecclesiæ antiqui hostis fraude ouis exiret. Idcirco mirus erat indagator, vt quæ vita, qui mores multitudinis sibi cōmissæ essent, nō ignoraret. Seniores ecclesiæ suæ sacerdotes, imitatus Apostolū, vt patres reuerētē admonebat, iuniores instruebat vt fratres, anus vt matres, puellas vt sorores aut filias, incredibili studio in viā Domini dirigebat, rectū & verum agens animarum Episcopū. Ipse autē cauens cum Apostolo, ne, cum alijs prædicaret, reprobis efficeretur, exemplo magis quā verbo prodesse suis, ac illorum animos confirmare studebat. Propterea vigilijs, orationibus, ieiunijs ac multiplici maceratione carnem domabat, & parēre spiritui cogebat. Magno etiam charitatis impulsu finitimarum vrbiū Episcopos tanquā collegas, crebrò per epistolas hortabatur, ne dignitatis suæ, ne impositi sibi oneris obliuiscerentur. Quæ quidem omnia tantam illi apud oēs, non solum suos, sed etiam alienos gratiam & amorē conciliārent, vt non aliter ac omnium parentem, illum diligerent ac venerarentur. Talis ac tātus p̄sul duos & viginti annos Regiensem rexit ecclesiam, hoc est, ab anno aduentūs Christi quadringentesimo quadagesimo quarto, vsq; ad annum quadringentesimum sexagesimum sexum. Floruit maximè sub Leone primo Pontifice Maximo, cui, sicut ostendimus, charissimus extitit. Vbi verò tempus aduenit, in quo tot virtutum ac meritorum suorum propositam sibi mercedem reciperet, in ægritudine incidit, quæ vitæ finis illi fuit. Igitur suos ad se conuocans filios, veluti iam præfagientes, quid mox futurum erat, & ingenti metu perculos ac flentes sic allocutus est:

Video

Mali subditi pastorum munus reddunt molestissimum.

Cap. 5.

Officium boni pastoris.

Docet opere & sermone.

Cap. 6.

Cura pastorum.

1. Tim. 5.

1. Cor. 9.

Cap. 7.
Oratio eius
ad suos sub
vitæ finem.

Video, dilectissimi, quantum pectora vestra mœror occupauerit, quia mea vitæ finem aduentasse cernitis, nec miror: scio enim, quàm molestum sit amanti dissi-
gi, cum præsertim sic ab aspectibus inuicem separantur, vt visuri eos amplius nõ sint, quorum præsentia maximè delectentur. Vehemens istud desiderium vera charitas gignit: sed moderatè illud ferendum est, vbi credunt qui remanent, multo vtilius esse discedentibus proficisci, quàm hîc diutiùs esse. Sic mihi quidem contingit, qui cum A. postolo cupio dissolui, & esse cum Christo. Ea est meta, ad quam iam diù propero, & ad quam semper omnia mea contuli vota. Quare sic à vobis discessurus sum, vt multo magis in posterum sim vobiscum futurus. Neq; velim discessum hunc à vobis meum arbitremini, sed ad longè meliorem statum accessum, vbi multo melior vobis sim futurus, si in dilectione, ad quam vos semper hortatus sum, permãseritis, si mutue charitatis & mandatorum Dei eritis memores. Si enim putatis me potuisse vobis hucusque prodesse, qualem me futurum erga vos deinceps credere debetis, vbi inexhausti bonorum omnium thesaurum attigero: Igitur abstergite iam lachrymas, & flendi finem facite, & gaudendum magis hac in re vobis, quàm dolendum, existimate.

Cap. 8.
Feliciter ab-
it ad Domi-
num.

Hæc cum dixisset, & non solum sacerdotibus ac Leuitis, sed quam plurimis etiam de populo, qui frequentes aduenerat, benedixisset, oculos & manus in caelum sustulit. Tunc mirè facies illius exhilarata est atque resplenduit, & stupentibus qui aderant omnibus, & psalmis & hymnis egredientem animam comitantibus, felicem præsentem, vt creditum est, Deo ac sanctis eius Angelis spiritum tradidit. Quantum verò sui desiderium reliquerit, totius ciuitatis mœror ac luctus testatus est. Vbique suspiria, vbi que gemitus audiebantur, nec vllus erat lachrymis modus. Non enim aliter, quàm si domesticus vnicique luctus esset, dolebant & lamentabantur. ducta sunt deinde solenni apparatu, ac totius populi, omnium ætatum, ac omnium ordinum concursu, exequia: sepultusque est extra urbem in templo, quod in honorem beati Apollinaris ipse consecrauerat. Obijt aut septimo Calendas Iulij, hoc est, quinto ac vigesimo Iunii die, qui beati Iohannis Baptistæ natiuitatem subsequitur, anno ab aduentu Christi quadragesimo ac sexagesimo sexto, Hilario Pontifice Maximo Ecclesiæ regente, Leone verò Romanum tenente Imperium. Quam verò gratus Deo extiterit, & quem locum in Angelicis choris adeptus sit, mira ad illius sepulcrum prodigia conuincunt. nuò subsecuta declarauerunt: ad quod nullus, quacumq; detineretur aegritudine, frustra confugit. Claudii gressum impetrarunt, cæci visum: paralyticis confirmata sunt membra, ab obsessis corporibus dæmones fugati. Nemo verbis satis dignè consequi possit, quanto splendore diuinum pontificem suum Deus populis omnibus, ac in Ecclesiâ sua veluti caeleste quoddam iubar fulgere voluerit: vt se tanto felicem præfale ac patrono Regiensis ciuitas meritò dicere possit. Sed non tantus ad illius sepulcrum honor ac veneratio temporis longinquitate consenuit: sed ad hoc vsque tempus perdurat ac viget, nec vllius ad id piè accedentis diuina gratia fidem ac spem esse irritam finit.

Miracula ad
sepulcrum
eius.

De sacri corporis illius translatione.

Cap. 9.

Verum quia, sicuti ostendimus, extra urbis muros erat sepultus, & sauientibus Barbarorum bellis, quibus vexata diù fuerat Italia, frequentari ex more sepulcrum non poterat, ne tanti præfulis veneratio paulatim obsolesceret, diuina prouidentia, quæ in sanctis suis clarescere non desinit, miro quodam modo cauere voluit. Præerat ecclesiæ Regiensis vitæ ac morum, sanctitate venerabilis Episcopus, nomine Thomas: qui dignus beati Prosperi successor, ita gregem sibi commissum regebat, vt verbo & exemplo cunctis rectè viuendi norma esset. Hic vigilijs, orationibus, ieiunijs, elemosynis & cæteris, quæ Episcopale fastigium decent, assiduè erat intentus. Is dum ex more oraret in templo, subitus illum sopor inuasit: quiescenti beatus Prosper apparuit augusta specie, candida indutus stola, & venerabili canitie conspicuus: qui ei mandauit, vt paruam ecclesiam, quam diximus, in qua corpus suum parum decenter quiescebat, amplificaret, & in ea locum extrueret, vbi sua deinceps ossa decentius seruarentur, addens, ne differret mandatum exequi. Diuino monitu expegefactus Episcopus, sacerdotes statim suos & populum ad se vocauit, & quid sibi mandatum foret aperuit: & ne diuini præcepti parum diligens executor videri posset, opus continuò est aggressus. Extructa igitur aede, ac preparato magnificè loco in quem sacra transferrentur reliquia, conuocatis religiosorum omnium collegijs & populo, qui

Thomas Regiensis Episcopus,
Eius Prosperi apparuit.

DE S. PROSPERO AQUITANICO, EPISCOPO.

qui frequens cōfluxit, sepulcrum vetus, in quo vsque ad Luitprandio Longobardorum regis Christianissimi tempora quieuerant, apertum est: de quo tanta diuini odoris fragrantia effusa est, vt nulla ei aromata vel opobalsami riuuli, si per eadem fluerent, comparari possent. Ita educta sacrae reliquiae cum ingenti omnium plausu atq; laetitia, manantibus vberim praenimio gaudio per ora cunctorum lachrymis, nouo sepulcro magno cum honore, cum psalmis & hymnis illatae sunt. Vbi mira quamplurima, antedictis non dissimilia, meritis sancti confessoris sui Deus cum omnium stupore operatus est. Nam ibi opem illius implorantes surdi, statim audire, muti loqui, caeci videre, claudi ambulare, paralytici confirmari coeperunt, & alij, quacunq; laborarent aegritudine, sanari. Quid memorem fugatos ab obsessis corporibus immundos spiritus, & alia, quae nimis longum esset, si omnia recensere vellem, omnia admiratio-
ne ac stupore miracula digna?

925

Odor sua-
uissimus è
sepulchro
S. Prosperi.

Alia mira-
cula ad trāf-
latas eius re-
liquias.

*Catalogum operum sancti viri, quem huius author historiae his subiungit, omni-
simus. Passim enim habetur apud diuersos.*

VITA S. ADALBERTI CONFESSORIS, ET LE-
VITAE, DISCIPULI S. VVILLIBORDI EPISCOPI, EDI-
ta à Cenobitis Medelocensibus circa annum salutis DCCCCXC. sed stylus
passim mutatus est. per F. Laur. Surium.

DE MV S in Ecclesiasticis Historijs beatum Egbertum, Iunij 25.
caelesti afflatum desiderio, patriam, parentes, omnemque
frequentiā cognatā nobilitatis reliquisse, atq; studio pere-
grinationis & ardore vitae remotioris in Hyberniam se-
cessisse. Vbi cum praclaro virtutum profectu & haud ob-
scurae vitae sanctimonia in multorum admirationem ve-
nisset, Deo id agente, multos sui sectatores effecit: certa-
timq; ad eum tam Angli quam Scoti confluebant, vtrò
se in eius disciplinam tradere cupientes. In ijs erat etiam
S. Adalbertus, qui tanquam apud generosior, arctioris vitae
instituta non segniter est complexus. Actiones enim suas
ad exempla pij praceptoris conformabat, & ceu mundum
Deorum
gales, 6. cap.
vitae S. Svi-
berti. i. Mar-
tij.
Cap. 2.

animal, quicquid boni auditioe accepisset, animo ruminabat, & opere exercebat: nec
de sola scientia sibi inaniter applaudebat, nec animis tumescebat: sed eam perpetuò in
opus conferre magis magisque conuicebatur. Atq; ita per angustam mandatorum Dei
viam ingrediens, breui adeptus est caelestium virtutum latitudinem.

Porrò vir Domini Egbertus, quotidiana sanctitatis capiens incrementa, pro paruo
ducebat suae vnus saluti consulere: sed pro insita animo eius singulari benignitate,
summo opere appetebat prodesse plurimis, in primis autem sanctae praedicationis stu-
dio ad Christianam religionis complexum adducere homines ethnicissimi erroribus im-
plicatos. Audiens igitur Germania populos infidelitatis nexibus praeteris tenacius
irretitos, quippe qui ob ferocitatem suam Diuini verbi praedicationibus haecenus penè in-
accessi manerent, planè instituit ad eos commigrare, periculum facturus, num quos ex
illis, Christi cooperante gratia, ex filijs perditionis posset adoptionis & conciliationis
filios efficere. Cumq; in hanc cogitationem & curam totus incumberet, diuino ora-
culo, ne eam ad effectum perduceret, retardatus est. Itaq; vir sanctus, cum neq; vellent,
neq; posset diuinæ ordinationi reluctari, alios quosdam delegit, quos suo loco mitte-
ret, & sanctitatis meritis & eruditionis efficacia tanta rei idoneos. Et primò quidem
misit Vuigbertum, integerrimae conuersationis presbyterum: qui diu multumq; cum
obstinata barbarae gentis duritia colluctatus, cum videret non posse eam à sua perfidia
reuocari, infecto negotio est reuersus. Atqui vir prudentissimus non ignorans, de Dei
misericordia nunquam desperandum, alios subrogauit, qui illud praedicationis officii
um explerent, Vuillibrordum Apostolicae gratiae presbyterum, eumque, de quo dixi. Vuillibror-
mus, clarissimum Christi confessorem Adalbertum: adiunctis ijs decem alijs, eodem
fidei calore feruentibus: ex quibus nonnulli post multiplices suscepti laboris agones,
martyrij palmam adepti sunt, alij in pontifices promoti, cum praclare illo munere
perfuncti essent, in pace quieuerunt.

Adalbertus
eius discipu-
lus, quem
fuisse filium
Deorum
gales, 6. cap.
vitae S. Svi-
berti. i. Mar-
tij.
Cap. 2.

Vuigbertus
presbyter.

Vuillibror-
dus presby-
ter.

Cap. 3.

Iergo Christianæ religionis propagatores, sacræq; fidei propugnatores, tam iussu patris, quàm sua voluntate & deliberatione ad Euangelij prædicand[um] opus in hiantes, superatis pelagi periculis, caelesti illis gratia adspirante, optatum portum gratulabundi attingere. Tum verò in terram egressi, strenuissimum Francorum principem Pipinum adierunt: à quo cum multa reuerentia suscepti, & per omne tempus, quo apud illum mansere, humanissimè & officiosissimè tractati sunt. Porro vbi cognouit aduentus illorum causam & pium animi propositum, misit illos in Frisiam, quam nuper subegerat, vt suo ministerio gentem illam Christo lucrifacerent, ipsius principis præsidijs fulcos, & auctoritate munitos. Cumq; egregij illi rationabilium noualium cultores, iactis seminibus, è suo labore viderent frugum incrementa existere, communitunt Romam, à Præsule Apostolico in Episcopum promouendum. Ille verò ea dignitate ornatus, ad cœptum redit opus, sedemq; Episcopi apud Traiectum castrum obtinet: cuius quæ fuerit vita, qui eius in prædicando Dei verbo sudores & labores, quibus claruerit miraculis, si quis nôsse velit, potest ex libro gestorum eius luculenter scripto, perdiscere. Nos pauca hæc in testimonium virtutum sanctissimi patris nostri Adalberti commemorare volumus, vt qui ijs omnibus efficiendis comes & adiutor interfuerit indefatigabilis. iam porro, Deo fauente, ad ea nos conferemus, quæ peculiariter ad illum attinent.

S. Vuilli-
brordus cū
fuit Christi-
in Frisia præ-
dicat.

Cap. 4.
Adalbertus
forma opti-
mi docto-
ris.

Itaq; in beato Adalberto tanta fuit comitas morum, vt mirabili vitæ suauitate omnes ad sui imitationem alliceret. Quicquid sermone faciendum ostendebat, prius ipse factis declarabat, maximo se detrimento affectum existimans, si non verba & institutiones suas re ipsa & exemplis optimis confirmaret. In primis autem veræ humilitatis studiosus fuit, asserens eius industria & cautione cætera omnia conseruari. Superuacaneum sit, hoc loco eius eximiam velle charitatem commemorare, cum ea illi causa fuerit, patriam, propinquos & dulces patriæ fines, cunctaq; natalis soli commoda, relinquendi. Ne simus autem prolixiores, quàm par sit, hoc compendio retulisse sufficiat, ita eum singulis inuitatam virtutibus, vt nunquam ab illis quatuor primarijs, quas cardinales vocant, deflexerit, eamq; viro sanctissimo spiritualis militia perpetuam atq; indefessam fuisse contentionem, donec ipsam hostiæ suæ caudam Domino immolaret, conuenienter illi sententiæ Saluatoris. Qui perseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit. Eiusmodi ergo eximius heros munitus & instructus apparatu, quoquoersum proficiscens, lucrands animabus operam nauabat.

Matth. 10.
24.

Cap. 5.

Apud Eg-
mundam
libenter de-
git S. Adal-
bertus.

Vt plurimum tamen eo in loco hærebat, quem Egmondam vocant, ad cuius recessus ab importuna hominum frequentia veluti receptum quendam habere visus est: vbi inter complures, quos fama virtutum eius inuitarat, Eggo quidam ad eum venit, & breui tempore in eius se familiaritate insinuans, accuratè illi adhaesit, adeo vt vitæ Dei non rarò eius hospitio vteretur, feliciq; compensatione eius meteret carnalia, cui spiritalia seminabat: vtq; inter ipsos conflata charitas & beneuolentia esset confirmatior, eius filium è sacro fonte suscepit, & vt par erat, etiam pleraq; secreta sua cum illo vel maximè communicauit. Itaq; die quodam inter coenandum cum se mutuis ex more colloquijs oblectarent, vir sanctus illi amico suo aperuit, velle se patriam parentesque reuifere, vt posset etiam illis aliquid gratiæ spiritualis impertiri. At Eggo nimis moleste ferens tanti amici absentiam cum lachrymis curiose ex eo sciscitabatur, ad quod tempus rediturus esset. Tum vir Deo plenus, eius piæ sollicitudinis misertus, fragmentum pomi, quod fortè manu tenebat, in ignem proijciens. Cum huius, inquit, pomi grana in virgulta excreuerint, me, Deo benè propitio, tibi restitutum videbis. Deinde susceptam professionem prosequens, emenso mari, in patriam venit, diuque optatam sui præsentiam natiuæ regioni exhibuit: illicq; aliquandiu moratus, verbis & exemplis non paucos ad sui imitationem illexit. Semper enim Dei gratia virum sanctum, quocunq; se conferret, & prauenit & subsequuta est. Ita ergo lucrands Deo animabus torus incumbens, præsentis laboris asperitatem futura mercedis contemplantatione leniebat.

S. Adalber-
tus redit ad
suos.

Cap. 6.

Interea Eggo ille, quem diximus, sponsionis viri Dei æstimator auidissimus, eius reditum mirè sitiebat. Vt autem miraculum, beati viri declarandis meritis diuinitus destinatum, angustius existeret, accidit vt hospitium, in quo grana pomi ignis, mittente S. Adalberto, exceperat, voracibus flammis in fauillas digeretur. Equis verò ex eiusmodi ambusto loco germen vllum inquam emerisurum, nedum benè frugiferas plantas ex carbonum reliquijs prodiruras speraret? Sed Deo, cui omninò idem est velle,

DE S. ADALBERTO CONFESSORE.

927

velle, quod posse, nihil ad efficiendum difficile est. Denique ubi opportunum aduen-
tauit tempus, ex eodem loco prodijt germen odoris Domini, & grana in ignem iacta
rediuuios prolèrè flores: nec tamen fructus adferendo, tantam sui admirationem
excitauerunt, quantum attulit gaudij redditus optatus beatissimi patris Adalberti: qui,
vt promiserat, in Frisiam reuersus, tanto maiori omnium studio & beneuolentia ac-
cipitur, quanto eius sanctitas euidentiori miraculorum attestazione, & prophetica
spōtionis certiori exhibitione quoquoersum sese celebrius diffudit. Atramē vir
sanctus omni virtutum exercitatione instructus, & omni ex parte circumspectus, &
aduersus tentatoris versutias cautus & peruigil, in via propositi sui non tam in id e-
rat intentus, quantum iam confecisset itineris, sed quantum adhuc cerraminis su-
peresset: sicque quotidie aliquid ad superiora pietatis studia adijcere nitebatur, ac-
si iamprimū nouus tyro spiritalis militiae & sanctae conuersionis semitam ingre-
deretur.

Insigne ml.
raculum.

Reuertitur
in Frisiam.

Igitur de virtute in virtutem proficiscens, quod feliciter coeperat, feliciter con-
summauit, & in marcescibilem sui agonis percepturus coronam, praesentis seculi ob-
scuram lachrymarum vallem cum paradiso deliciarum permutauit: Christusque, cui fi-
deliter seruiert, septimo Calendas Iulij sanctissimam reddidit animam, laetissime iam
concinens in Christi praesentia: Sicut audiuius, ita & vidimus. Vbi sanè nos & credi-
mus & optamus eum nostrarum miseriarum memorem, tanto utique nostris releuā-
dis incommodis efficaciorē, quāto diuinā pietati coniunctior est. Corpus autem bea-
ti viri à fidelibus eius temporis, qui eius curabant exequias, diligentissime conditum
ac humanissime terrae mandatum, beatae resurrectionis tempus praestolatur. Condita
est supra illud ecclesia, quantum quidem earum rerum adhuc rudes poterant, eiusque
memoria ab illis celebrabatur. Sed eam ecclesiam Normanni, crebro facta irruptio-
ne, saepe euertunt, vastatis atrociter locis omnibus illi adiacentibus.

Cap. 7.

Eius felix
obitus.
Psa. m. 47.

Vt autem diuina prouidentia, cuius meriti esset vir sanctus, qui illic corpore qui
escibat, ostenderet, id effecit, vt nunquam illi loco deesset, qui cultum debitum per-
solueret. Nec mirum tamen humanis illum excubijs honorari, qui quotidianis illic
miraculis coruscaret: quae quidem tam multa sunt, vt si ea singulatim describere veli-
mus, non modò difficilem sed etiam impossibilem & cui pares esse nequeamus, labo-
rem suscepturi simus. Quamobrem necesse est eum nos imitari, qui amoena prata per-
lustrans, dum, quos decerpit flores, animi dubius est, eatenus suo desiderio modera-
tur, vt tot carpat, qui sufficiunt ad delectationem, non qui suo pondere premant ab-
euntem. Ita & nos ea debemus vti mediocritate, vt recitatio compendiaria & studio-
sis, & fastidiosis vicissim satisfiat. Caterum vt fidem dicendis adstruamus, non val-
de nobis laborandum credimus, cum profectò absurdum sit inde apud fideles ali-
quem ambiguitatis scrupulum existere, vnde, auctore Deo, certum est, incredulos pri-
mo valefecisse errori.

Cap. 8.

Mulier quaedam Esequar nomine, S. Adalberti seruitio se deuouit, certò sibi per-
suadens, in opiam & angustias viduitatis suae, eius patrocinij releuatum iri. Cumque
multis annis deuotis institisset obsequijs, piratae in ea loca irrupentes, omnem cir-
cunquaque regionem hostiliter deuastarunt: direptisque rebus & facultatibus, ho-
mines captiuos abduxerunt. Mansit autem sola haec vidua, in tanta vastitate quidja-
geret, quo se verteret, modis omnibus ignorans: quippe quae prorsus nihil haberet
alimoniae, nec ubi vel vnde eam compararet, vlla ei copia suppeditaret. Tandem hoc
vnum ei reliquum fuit, vt de consueta sancti Adalberti benignitate consideret. Nec
sanctus despexit de ipso bene sperantem, sed opportunum illi remedium & opem tu-
lit: quotidianum ei victum ab Oceani litoribus subministrans, atque hoc ipso satis
declarans, quā verum sit, Deum timentibus nihil deesse. Non potuit pia vidua
communem sentire calamitatem, quae specialius sancti Adalberti patrocinium sibi
conciliarat.

Cap. 9.

Irruptiones
Barbarorum.

Psal. 33.

Postea vero presbyter quidam, Amalathus nomine, officij sui religiosus cultor, an-
gelico est oraculo admonitus, vt instaurandae sancti Adalberti ecclesiae, sine vlla dila-
tione operam daret. Ne qua autem posset illi inhaerere ambiguitas, eadem visio etiam
alijs tribus viris, laicis illis quidem, sed bene religiosis, oblata est. Qui cum ei quid
vidissent indicassent, & ille omnia videret cum sua visione consentire, multo ad ag-
grediendum opus factus est alacrior. Itaque accitis vndique operarijs, in opus illud
feruenter incubuit. Vbi autem artifices materiam comportatam inspexerunt, trabem
vnam ceteris multo breuiorem viderunt: eaque re non mediocriter afflicti, in alte-

Cap. 10.

Haud vtil-
gare mira-
culum.

rum diem distulere consultationem. Manè vident presentì Dei beneficio trabem illam etiam cæteris longiorem, multaque affecti lætitia, tanto accuratius cepto insistent labori, quanto certius cognouere etiam diuinis se miraculis confirmari. Erat autem ecclesia illa, sanctissimo Adalberto consecrata, ad litus maris sita, atque ea causa piraticæ infestationi exposita. Sed quàm admirabiliter sapius eam potenti miseratione ab ea vexatione defenderit, non est silentio tegendum. Crebrò enim Barbari in illam incurrere volentes, & propemodum attingentes portum, nube se interponente videre illam non potuerunt, atque ita frustrati conatu suo, inanes abiè-
re. Quæ res in causa fuit, vt non modò à Christianis, sed etiam ab ethnicis frequenter visitaretur, illis suam animi deuotionem crebris oblationibus haud obscure declarantibus. Neque id immeritò, quandoquidem nullus eò frustra accessit, nec quemquam sui laboris pœnituit.

Ecclesia S.
Adalberti
diuinitus
seruatur.

*Ob vitandam prolixitatem, ea quæ sequuntur, redegitur
in compendium.*

Cap. 11.

Rusticus quidam oblatum ad sancti viri sepulcrum caseum, per temeritatem furatus est. Eum voraturus, in densas spicas se abdidit. Et ecce percussus amètia, pro caseo proprios rodit digitos. Vbi id herus eius comperit, confestim iubet eum duci ad sacratissimas beati viri reliquias. Curatur illic, & ipsi ecclesie mancipatur.

Pœna sacri-
legi.

Cap. 12.

Solet mare procellisum secum arenas trahere, & eas in litus eijcere: quæ flante vento plerunque ita coaceruantur, vt altissimos montes aquare videantur. Eiusmodi moles quandoque proximè ad beati Adalberti oratorium confutit. Fortè autem eò appulit Roricus Barbarorum rex, iussitque vt ministri sui illam arenam à sacra de ocyus amouerent. Accingebantur illi in proximam lucem ad iussa regis capeffenda: sed ecce manè conspiciunt arenam omnem meritis S. Adalberti ad lapidis iactum inde translata.

Cap. 13.

Apparuit idem Christi confessor sanctimoniali cuidam in somnis, (dicebatur ea Vuilfit) iussitque vt sacra ipsius ossa, quæ instar aliorum profunda humo condita erant, sub omnium conspectum eleuarentur, vt fidelium deuotio efficacius incitaretur, & eius meritorum intercessio studiosius impetraretur. Et ne ambigua esset ea apparitio, tertio repetita est. Itaque sanctimonialis illa Theodorico primo Comiti & eius loci domino, quid vidisset & audiuisset, indicat. Comes porrò, vt semper promptus fuit & officiosus ad ea, quæ religionis sunt, non distulit in opus conferre, quæ erant sanctimoniali demandata.

Theodorici
Comitis de-
uotio.

Cap. 14.

Eleuata igitur sunt beati viri ossa, & ecce sub sarcophago repertus est fons mirè pspicuos, qui hodieque multis adfert corporum salutem. Aperto autem lulo palli quo sacrum erat corpus obuolutum, penitus incorruptum inuentum est.

Cap. 15.

Porrò is, quem diximus, Comes Theodicus, in loco, quem Hallen vocant, ex materia siue ex lignis construxit oratorium: constitutoque die, in quem fideles possent adesse, eò sacrum fecit thesaurum adduci: nec facile certus possit eorum numerus iniri, qui interim, dum sacræ reliquie deportantur, sanitatis beneficium impetrarunt. Sed quid sibi vult, quòd confessor Christi sanctissimus, qui iam beatus in caelis, nullius indiget, qui etiam cum esset in humanis, humana omnia fastidiuit, sua vult ossa eleuari, & meliori loco reponi? Certè non ob aliud hoc ille voluit, nisi vt ij, qui ea cernerent, animis compungerentur, atque ita facilius diuinitus adiuuari mererentur: tum etiam, vt magis magisque pij homines ad appetenda caelestia inflammarentur.

Cap. 16.

In eo autem construendo oratorio cunctis strenuè laborantibus, Sigifridus quidam fociorum diligentiam imitari nolens, omni membrorum officio destitutus, toto corpore contractus est. At salubri pœnitentia correctus, mox reualuit.

Cap. 17.

Brumali tempore, omnibus frigore rigescentibus, Comes Theodicus, de quo iam diximus, traha uehebatur per lacum mirè profundum, sed congelatum. Vt est autem periculosa eiusmodi in aquis frigore concretis ambulatio, cupa iam medium ferè atigisset lacum, dirupta non satis solida glacies, presens exitum Comiti minitabatur, qui cunctis fugientibus, solus illic relictus est. At ille cernens omni se humana ope destitutum, ad crebrò compertum beati Adalberti patrocinium configit. Mox, quod dictu mirum est, vbi incredibilis penè est laci profunditas, non nisi ad cingulum vsque mergi potuit, & tum ipse, tum ea omnia quæ curru uehebantur, periculum illud euasere.

Egregiū mi-
raculum.

Non

Non sunt autem obliuioni tradenda, quæ temporibus Theodorici iunioris, qui
 fait eius, quem diximus, Comitis filius, nos ipsi vidimus declarata miracula. Is enim pa-
 terna deuotionis feruentissimus amulator, in honorem S. Adalberti confessoris Chri-
 sti, basilicam lapideam non sine multa difficultate construxit: quippe cum tellus hæc
 arenosa & lapidum & calcis admodum inops sit. Ipsum quoque beati viri corpus sar-
 cophago impositum, elegantis fabricæ structura ornauit, & ne quid apud Deum de fu-
 tura beatitudinis premio illi deesset, monastica vitæ cultores illic Deo vacare voluit,
 de suis pronentibus tantum illis conferens, quantum ad victum quotidianum suffice-
 ret. Pater quidem illius sanctimonialis illic collocarat: sed imminente eis sapius Fri-
 sonum feritate ad propositi sui obseruantiam facultas eis minimè suppeditabat.

Cap. 18.

Porrò Theodoricus Comes iunior, filium genuit Egbertum, quem studio religio-
 nis in Clerum voluit adscribi. Is verò Egbertus iam adultus, cum Subdiaconus esset, à
 die Palmarum vsque ad ferias S. Adalberti huius, quæ incidunt in septimum Calendas
 Iulij, acri febre laborauit. Cum autem festum illum diem cum ceteris celebrare con-
 stituisset, fiducia meritorum sanctissimi confessoris fretus, ita prorsus eo morbo ab-
 solutus est, vt nunquam illo correptus videretur: multaque hilaritate persusus, ad Mis-
 sarum solennia sui ministerij deuotionem adhibuit. Hic est Egbertus ille, qui postea in
 Treuirensi sem promotus Archiepiscopus, tum viuacissimo religionis ardore, tum e-
 gregia moderationis libramine eam gubernauit ecclesiam.

Cap. 19.

Egbertus
Treuirorū
Episcopus.

Idem vero Comges Theodoricus filiam habuit in primis charam, Erlindam nomi-
 ne, quæ diu lusa fuit. Ea quoque sancti Adalberti experta est virtutem. Quæ verò illam
 vir sanctus negligeret, tot ab eius patre modis honoratus? Recepit ergo oculum inco-
 lumen, plùs gaudens illo restituto, quam si nunquam eius vsu caruisset.

Cap. 20.

Presbyter quidam ex Anglorum gente, Vuolmarus nomine, ad viginti annos ex-
 cus fuerat. Multa ille sanctorum loca adiit, ipsa quoque Apostolorum limina Romæ
 visitauit. At quæuis diuina benignitas per merita Apostolica multis sapè modis se de-
 clarauit, at tamen huius viri sanitas S. Adalberto seruata est. Itaque Roma reuertens,
 vbi celebrem eius famam comperit, Egmondam venit, ex fonte illo, quem sub sacri
 corporis locello repertum diximus, tertio oculos abluuit, & vidit clarissimè.

Cap. 21.

Cæcus videt

Hac quoque tempestate permulti varijs affecti morbis, integram beati viri meritis
 sanitatem recepere. In primis autem dæmoniacy efficacissimam eius in se virtutem ex-
 periuntur. Nec mirum, cedere illi dæmones, iam cum Christo regnanti, cuius adhuc
 in carne militantis, ineluctabile certamen crebro experti sunt.

Cap. 22.

Comes Ruosekinus haud procul à monasterio beati Adalberti morabatur. Is fili-
 um suum in eo monasterio Christo seruiturum deuouerat. At vbi postea eius voti in-
 curiosus præuaricator effectus est, puer vsque ad eò cœpit aduersa laborare valetudine,
 vt eius vita planè desperaretur. Sed postquam ad altare sancti viri regulariter oblatus
 est, salus ei restituta est. Vnde satis licuit animaduerti, paternam perfidiam eius amisse
 causam fuisse.

Cap. 23.

Nota isthuc

Mulier quadam infantem peperit, qui ad viginti dies à maternis vberibus nullum
 omninò lac sugere voluit. Erat res plena præsentis periculi, cui humana ratione me-
 deri nemo posset. Itaque parentes offerunt illum ad altare S. Adalberti, & puer mox
 ad vbera inhiat. Quæ in re dum paruulo subtrahitur naturalis nutrimenti appetentia,
 & sancti confessoris in curandis morbis patescit excellēs virtus, & eidem infanti sub-
 limioris instituti professio conciliatur.

Cap. 24.

Oratorium beati viri custodum incuria bis flamma vorax absumpsit: & cum nihil
 ignis reliquum fecisset ex ijs, quæ in oratorio illo habebantur, solum pallium, quo erat
 sacrum sancti Confessoris corpus obuolutum, nihil ab igne detrimenti accepit.

Cap. 25.

Nota de pal-
lio miracu-
lum.

In regione transmarina quidam fuit homo opulentissimus, idque hisce nostris
 temporibus. Idem autem ipse cum esset rapacissimus, nepotum suorum agros sibi
 voluit vsurpare. Multis modis per amicos & cognatos illis hominem à sententia de-
 ducere molientibus, ille contemptis omnibus, suos colonos iussit ijs agris colendis
 operam dare. At contra iuuenes feroces ira inflammati propter rei indignitatem,
 palam testabantur, se quiduis malle perpeti, quam paternæ hereditatis facere iacturā.
 Exiitunt igitur vtrinque lites, militares manus vtrique parti adulantur, tandemq; im-
 mani exemplo ad bellum parricidale venit. Succumbit iuuenum patruus, casus ab
 illis. Eius autem cædis postea ducti penitentia iuuenes, sine mora Episcopum, cuius e-
 rant diocesis, ad eum: cum la chrymis suum crimen fatentur: orant, vt ferro, quo pa-
 truum suum trucidassent, ipsos constringi iubeat, donec diuino iudicio absoluerentur.

Cap. 26.

S. Gertrudis
multa mi-
racula.

Non recusat Episcopus, ne, impunè abeunte tanto facinore, æternis gehennæ incendijs illi addicerentur. Alter igitur ex gladij capulo sibi lorum conficiens, brachium illo suum vnxit: alter ipso gladij ferro, perinde vt fascia pectorali se strinxit: pariterq; adibant permulta Sanctorum loca, vt eorum suffragijs admissorum criminum veniam obtinerent, quorum votis nō ignorabant Dominum citissimè annuere. Interim veniunt ad Niuelense monasterium, vbi multis claret miraculis virgo Gertrudis: cum, que illi multis fuis lachrymis aliquantisper in preces incumberent, eius sanctissimæ virginis meritis alter eorum vinculis suis absolutus est, cunctis nō mediocri latitia affectis: alter verò, dum enixiùs diuinam implorat opē, id respōsi calitùs accipit, vt properè se conferat ad ecclesiam beati Leuitæ Adalberti. Cœpit igitur de loco ipsi ignoto percontari ex alijs, nihil interim cuiquam indicans, quid illic facturus esse. Tandem nō sine multo labore optatum attingit locum, & aliquandiù illic hærens, nihilque dubitans fore vt diuinitus ipsi promissa vinculorum dissolutione potiretur, cum aliquādo, vti semper consueuerat, sub diuino officio staret coram imagine Saluatoris, repente ferreum illud ligamen disruptum est.

Hæc de vita & virtutibus celeberrimi Confessoris Christi Adalberti, Medelocensis cœnobij fratres conscripsere, iubente suprascripto eximio Prasule Egberto, eius monasterij domino, rerum ad diuinum cultum facientium studiosissimo procuratore.

*Quæ sequuntur, ab alijs a dicta sunt, habenturque in M.S. codicibus, gra-
uiter & bona fide conscripta. Nos ea contraximus ob vitan-
dam prolixitatem.*

Florentius
Crassus.
Comes Hol-
landiæ.

Temporibus Florentij Crassi, qui fuit octauus Comes Hollandiæ, cuius multa in Deum pietas, erga sanctum Adalbertum deuotio, & eius monasterium beneuolentia exitit, id, quod iam commemoraturi sumus, gestum est. Paludem effecerat maris inundatio, cuius etiamnum vestigia magna superiunt. Ea plerunque hyeme increscens, ad eò Egmondensi monasterio solebat imminere, vt agrè ab eius ambitu arceri posset. Quadam autem hyeme plus solito inundans, pago vicino, quem Castriken vocant, non mediocrem agrorum & ædium vastationem minabatur. Incolæ autem eius pagi per id tempus & generis nobilitate, & rerum copia præpollebant: quæ res illis insolentia, contentionis & multorum malorum fomitem suggerebant. Illi ergo concitatis animis & armata manu Egmondam veniunt, aggerem vndis obiectum perfringere volentes, id quod sine magno monasterij damno fieri non poterat. Hac autem ratione vndas tumescentes illi à suo pago auertere moliebantur. Vbi hæc ad Abbatis Stephani, admodum venerandi senis peruenire, quod viribus nō poterat, consilio egregiè præstitit. Misit enim ad illos, scrinium aureum, in quo erant sacræ reliquæ, & vnà Adalardum, qui ei in Abbatis functione successit, vt tum sanctorum reuerentia, tum Adalardi, qui sanguine coniunctus erat illis, qui in ijs præcipui fuere, precibus permoti, ab ea temeritate abfisterent. At illi mente obstinata, quod animo conceperant, re ipsa perfecerunt, perrupto vi aggere monasterij. Tum verò Adalardus scrinium illud cum sancti patris Adalberti commemoratione aquis imposuit: & ecce aëre tempestate concitato, grando & nix è cælo ruunt, aquæ in seipsas conuertuntur, nec audent ad loca humiliora se effundere. Eius miraculi nouitate fracti & pudæ facti Castrikenses, domum abiere.

Reliquiæ S.
Adalberti
auerunt
aquis à mo-
nasterio.

Alio tempore, cum iam Adalardus Abbatis illic officio fungeretur, eadem palus præfens periculum monasterio intentabat. Itaque Abbas maius incommodum minori depellere volens, aggerem inter sui iuris limites interrumpit, vt aquas inundantes à monasterio auerteret. Id verò indignè ferentes Castrikenses, mox armati aduolant, vim Abbati & socijs eius illaturi. Abbas fugam inquit cum suis: sed illi equis insidentes, faciliè eos apprehendunt, & extremos quosque vel iniurijs afficiunt, vel cædunt. Erant in ijs sex germani fratres, opibus & viribus cæteris præstantiores, homines in cædes & rapinas auidi, diuina humanaque promiscua habentes. Tres ex illis, putà Arnoldus, Vulbrandus & Eilgerus, cum duobus consobrinis Sicro & Garbrando in sancti Adalberti, cuius sacras reliquias in scrinio Abbas secum ferebat, iniuriam procaciores, scrinium illud armis suis pulsant, sed non impunè, Deo sancti sui iniuriam

DE ADALBERTO CONFESSORE.

937

rtam egregiè vindicante. Nam Arnoldus cæteris crudelior, eodem in loco, non mul-
rò post à fratre iuniorè in capite & pectore cæsus gladio, tremens toto corpore, & in fu-
riam versus, animam exhalauit. Qui autem eum percussit, cum ipse quoque sanctum
Adalbertum læsisset, amentia quadam affectus, ex diuite, nobili & potente, ad tantam
miseriam deuolutus est, vt aliquot annis publicè ostiatim mendicàrit, & tandem à ver-
mibus consumptus, florente ætate decesserit.

Horrenda
Dei vindi-
cta in sacra-
rù reliquia-
rum viola-
tores.

Porro Vulbrandus suo se ense peremit: Sierus intra sex menses miserabili morte
perijt, & Garbrandus, quo nemo erat in pago illo robustior & agilior, ad eò membris
omnibus contractus est, vt nunquam sine duobus scipionibus ad axillas applicatis in-
gredi posset: & vt nobis retulère illi, qui eum & incolumem & debilem nouerunt, ad
id tandem calamitatis redactus est, vt perosus fratribus & cognatis amicisque omni-
bus, in quodam vilissimo tugurio solus habitàrit, miseram illic vitam viuens, nihil et-
ià ex rebus hæreditarijs percipiens, omnium ope destitutus, ita vt tandem inedia con-
fectus sit. Denique alij eius facinoris authores, partim morte, partim amentia, partim
alijs magnis molestijs affecti, pœnas dederunt: nec deinde vnquam ausi fuère pagi il-
lius habitatores cristas erigere, omnipotente Deo tum aquarum inundationibus, tum
arenarum molibus eos vastante, ita vt nunc humiliter sancti Adalberti patrocinia im-
plorent, contra quem stolidè intumuerant.

Frisones vicini nostri, quemadmodum nobis retulit vir quidam eximia pierate,
ad solennitatem sancti Adalberti perpetua quadam consuetudine cum oblationibus
frequentes venire solebant. Inter eos venit quandoque etiam mulier vno oculo or-
bata: cum eum sedulis precibus in beati viri ecclesia vacaret, lumen amissum recepit.
Curatus est etiam quidam presbyter cæcus. Testantur verò homines fide dignissimi,
tot se sæpè numero miracula conspexisse, præsertim in ferijs sancti Adalberti, vt certò
eorum numerus iniri non posset. Nostra quoque memoria non rarò vidimus, homi-
nibus cum multa fide & deuotione ad eius diem festum confluentibus, diuersis mor-
bis & incommodis affectos, atque etiam dæmoniacos templum gemitibus & clamo-
ribus implere, permultoq; ex ijs incolumes abire.

Lusca videri
item cæcus.

Petronilla, vxor quondam Florentij Craffi Comitiss Hollandiæ, marito defun-
cto, cum tres haberet filios teneræ ætatis, Comitatum strenuè administrabat. Cum
sint autem fœminæ molles, possintq; facilè in fraudem impelli, malè persuasa Petro-
nilla à quibusdam potentibus familiaribus suis, ab Egmundanis fratribus petijt Asser-
linum Capellanum suum in monachum recipi, vt illo mox Abbate creato, ipsa de
monasterij rebus liberius vsurparet. Factus est ille monachus, & licet simplici esset in-
genio, planeque rudis monastici instituti, etiam Abbas, sed solo nomine, effectus est.
Tum verò res monasterij alij sibi vindicare cœperunt, eratque videre miseria, nobis
penuriam patientibus, alios nostris oppressione gloriari. Fuère tum etiam, qui con-
sulerent Petronillæ, auaritia eos potius, quàm religione, stimulante, vt vetus eccle-
sia, tanquam angusta & parùm decora, destrueretur. Itaque tres laici eius ecclesiæ præ-
lati constituti sunt, lupi veriùs quàm pastores, Folpertus albus, Eilgerus & Stephanus.
Qui eam nacti opportunitatem, sub consulendi prætextu, clam de peculio nostro præ-
das agebant, domumque Dei paulatim expilantes, hominesque ecclesiæ in suam di-
tionem redigentes, domos suas pecunijs impleuerunt. Vidisses tum eorum proles,
cognatos & affines inire matrimonia, dotes sibi parare ex facultatibus nostris, & ita
breuè magnas opes ecclesiæ nostræ ad magnā tenuitatem redigi. Sed non semper dor-
mitat ille, qui dicit: Qui tangit vos, tangit pupillam oculi mei. Cum facerent ergo illi,
quæ minimè deceret, ita diuinitus mulctati sunt, vt omnes anno vno inopinata & im-
matura morte perierint, suo exemplo docentes verissimè dixisse Apostolum, Qui de-
struit templum Dei, disperdet illum Dominus. Deinde non solùm ecclesiæ & mona-
sterij eiusque officinarum omnium ruina instauratæ sunt, sed etiam collapsi mores,
& fratrum atque religionis magnus defectus, Domino fauente, in melius reformata
sunt. Quædam etiam alia miracula his subiunguntur, quæ, ne simus prolixi, prætermi-
simus: hoc vnũ tamen minimè prætereundum arbitrati, quod ibi de quodam Fri-
derico pio & religioso monacho est annotatum: qui anno Christi millesimo, cen-
tesimo quadagesimo tertio, cum nouum templum Egmundanum dedicaretur ab
Hartberto Traiectensi Episcopo, Præsente Theodorico nono Hollandiæ Comite &
Sophia vxore eius, & populi maxima multitudine, sacræq; reliquiæ sanctorum ab eo-
dem Episcopo in altaribus cõderentur: in perquirendis, inspiciendis, tractandis, diuidè-

Zacha. 2.
Vltio diui-
na in vsur-
patores re-
rum mona-
sterij.
i. Cor. 1.

Virtutes, S.
Crucis,

Nota.

dis & exportandis reliquijs omnium fuit studiosissimus. Sed ecce mox à dedicatione idem ipse Fridericus diuinitus castigatur, laboratque corpore, & fit mentis inops, ita vt nec verba nec gestus eius, moribus & personæ illius congruerent. Post paucos autem dies morbo cum grauissimè infestante, & fratribus pro illo orantibus, illa Cruce con- signatus est, quam Egbertus Treuironum Archiepiscopus Egmundanæ ecclesiæ dedit, cuius virtutes crebrò experti sunt & commemorare solent eius loci fratres, & pleriq; laici. Ab ea consignatione mox sensu integro, Crucem illam, reuerenter sese inclinans, salutauit. Nec multò post totus curatus est. Multi tum in ea fuere sententia, idcirco ca- stigatum cum fuisse, quòd tam audacter minusque cautè sacras reliquias tractasset: vt discat homo, putredo & vermis, eiusmodi se rebus non temerè ingerere, sed cum tre- more & summa reuerentia tractare diuina.

MARTYRIUM SS. IOHANNIS ET PAVLI,

ITEM GALLICANI VIRI CLARISSIMI, A' TERENCE

tiano conscriptum. Consentiant antiquissima Martyrologia; Ado Episcopus

*maximam eius partem ferè ad verbum habet in suo Martyro-
logio. Nos aliquot loca nonnihil elimauius.*

Iunij 26.
Cap. 1.

VB Constantino Augusto, & Gallicano Ducè Romani exercitus, Persarum gens, quæ Syriam inuaserat, victa & profligata est: cumq; idem Gallicanus triumphalibus in- fulis sublimatus, acceptus esset Augusto Constantino & charus, filiam eius sacratissimam virginem Constantiam sibi poscebat vxorem: idq; non mediocri inflatâ tum es- flagitabat, cum gens Scythica, quæ Thraciam occupauit, immineret. Et quia magna erat autoritate, Comites omnes & præfati cum vniuerso populo Romano, vt id fieret, postulabant. Constantinus verò Augustus magno cepit animi dolore affici, quòd sciret filiam suam in san- cto proposito manentem, facilius occidi posse, quam vinci. Quæ cum patris sollicitu- dinem studio sanctitatis conaretur excludere, dixit ad eum, Si certissimum non habe- rem, quòd me non deserat Deus, recè & formidini meæ, & sollicitudini tuæ locus aliquid daretur. Cum verò certa sim de Deo meo, pone pater omnem hanc sollicitu- dinem tuam, teque me illi coniugem daturum promitte ea conditione, vt si Scythi- rum gentem superauerit, me victor simul & Consul accipiat: porrò sponsionis huius gratia duas filias virgines quas ex amissa coniuge suscepit, vsq; ad nuptiarum diem apud me esse sinat: atq; ipse Iohannem Præpositum & Paulum Primicerium meum apud se comiter habeat: vt & ipse me per familiares meos alloqui & cognoscere possit, & ego per eius filias votum, mores, institutumq; illius cognoscam. Facta sunt omnia hæc, sicut virgo disposuit, & quasi instar arrhabonis cuiusdam datur Gallicano duo fratres eunuchi ex parte Augusta, & due sorores, Gallicani filia, ipsi Augusta traduntur: quæ ira erant liberalibus studijs eruditæ, vt vix in virorum sapientium numero illis pares scientia inueniri possent. Altera ex ijs Attica, Altera Arthemida dicebatur. Quas cum Constantia ad se venire didicit, expandens manus ad Dominum, sic orauit;

Cap. 2.
Oratio Con-
stantiæ Vir-
ginis.

Domine Deus omnipotens, qui me orationibus tuæ martyris Agnæ à lepra mun- dasti, & semitam mihi timoris tui propitius ostendisti, virginitalisque thalamum refe- rasti: ubi tu sponsus, tu filius manifestatus es: tu genitus ex Maria, tu genitor probatus es Maria: tu lactatus vberibus Maria, tu omne seculum nutriens, simul etiam illam, à qua lactatus es & nutritus: tu infantulus crescens ætate, tu omni seculo incrementa tribuens: tu sapientia proficiens, cum ipse sis sapientia: tu ita magnus, vt te magnifi- centius nihil sit: tu verus homo ex matre editus in tempore, tu verus Deus ex patre si- ne matre genitus in æternitate: Deus de Deo, fecisti quæ non erant: ex matre sine pa- tre carnali editus, quæ lapsum incurrerant, reparasti: tu susus in lucem, illuminatus es, cum sis ille, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Te depre- cor, credeus: quod iussisti, te quaeso petens, quod ipse promissisti, cum diceres: Amen di- co vobis, si quid petieritis à patre in nomine meo, dabit vobis. Pero itaq; Domine, vt has Gallicani filias tu lucreris, ipsam quoque Gallicanum, qui me tibi auferre cona- tur,

Iohan. 1.

Iohan. 15.